

AVTONOMIST

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj. ::

Celoletna na-
ročnina 120 K,
mesečna 10 „
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 2 K.
Inserati
se računajo:
pol str. 1000 K,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 1 K.

Najnovejše.

Polom politike „Samostojne kmečke stranke“.

Zagreb, 13. novembra. Politika, v katero je zavedel „Slovensko samostojno kmečko stranko“ dr. Vošnjak v do-
sego svojega privatnega cilja, je do-
vela popoln poraz. Danes je položaj tak,
da zastopnik „samostojnih“ v vladi, go-
spod minister Pucelj, nima nobene av-
toritete več. Prišlo je tako daleč, da se
glavne vladne stranke, radikali in de-
mokrati, posvetujejo o važnih državnih
zadevah brez vednosti in znanja mini-
stra Pucelja ali pa celo preko njega. Vsled
tega je zapretil minister Pucelj s svojo
demisijo, a nihče ni vzel njegove pret-

nje posebno tragično, ker danes vlada
„samostojnih“ glasov več ne potrebuje.
Ker so tudi pokrajinska poverjeništa, v
katerih so imeli „samostojni“ važno be-
sedo, že dalje časa ukinjena, so „samo-
stojni“ popolnoma brez moči. Splošno
sodijo, da bo minister Pucelj v kratkem
odstopil. Kot njegovega namestnika ime-
nuje Jerjavi, ki se baje silno trudi
postati njegov naslednik, da bi kot mi-
nister kmetijstvo pomagal sloven-
skim demokratom na deželi med kmeti
da večjeje vpliva.

Neosnovana vest.

Zagreb, 13. novembra. Kot nasled-
nika pomočnika finančnega ministra so
imenovali te dni dr. Jerjavi. Ta vest je
popolnoma neosnovana. Radikali zahte-
vajo pri bodoči rekonstrukciji ministr-

stva finančno ministrstvo brezpogojno
za svojo stranko, voljni so pa prepustiti
demokratom portfelj ministrstva za
kmetijstvo.

Bodoči madžarski kralj.

Dunaj, 13. novembra. Kot kandidati
za izpraznjeni madžarski prestol se ime-
nujejo: vojvoda d' Aosta (italijanski
princ), potem rumunski kralj Ferdinand
in angleški princ Conaught. Kandidaturo
vojvode d' Aosta podpirajo v prvi vrsti
Italijani, ker bi na ta način dobili v Ma-
džarih zveste zaveznike proti Jugoslaviji
na severni meji Jugoslavije. Tudi kandi-
datura rumunskega kralja italijanskim
državnikom ne bi bila nevšečna. Na ta
način bi namreč Italija raztegnila svoj
vpliv od Jadranskega do Črnega morja
in tako zarezala širok pas med severne
v južne Slovane, ker bi v slučaju, da
kandidatura rumunskega kralja prodre,
prišlo do personalne unije med Madžar-
sko in Rumunsko. To kandidaturo pod-
pirajo tudi Francozi, zlasti vsled priza-

devanja popolnoma v francoskih vodah
plavajočega rumunskega vnanjega mi-
nistra Take Jonesca in frankofilne ru-
manske kraljice. Kandidatura angleške-
ga princa pa ima največ zagovornikov
med ogrskimi magnati, ki so se večino-
ma šolali na svetovnoznanih angleških
vseučiliščih v Oxfordu in Cambridge-u
in imajo tesne zveze z visokim angle-
škim plemstvom in z angleškim dvorom.
Tudi angleška vlada bo napela vse sile,
da uglaadi pot angleškemu princu, da do-
bi na ta način v svoje roke kolikor mo-
goče popolno kontrolo nad plovo in tr-
govskim prometom na Donavi. Tudi so
odnošaji med Horthyjem in angleškim
admiralom Troubridge-jem zelo dobri in
trdiyo, da Horthy sam najbolj podpira
kandidaturo angleškega princa.

Albansko vprašanje.

Zagreb, 13. novembra. Glede rešit-
ve albanskega vprašanja je dosegla ita-
lijanska diplomacija znatne uspehe. V
zapadni Evropi so povsem verjeli lažnji-
vim vestem iz Rima o pohodu naših čet
v Albanijo celo tja do morja in tudi an-
gledške državniške so znali Italijani do-
biti na svojo stran, tako da se je Lloyd

George obrnil celo na tajništvo Zveze
narodov, da nastopi proti naši državi.
Od naše strani pa se je v odločilnem tre-
notku storilo mnogo premalo, da se pre-
prečijo italijanske intrige, čeprav ima
vlada v Belgradu v rokah dovolj doka-
zov za neiskren nastop Italije proti nam.

Dnevne vesti.

Trgovina z valutami. Kakor so ja-
vili listi, namerava naša vlada prepove-
dati trgovino s tujim denarjem vsem
bankam in uvesti monopol. Proti tej na-
meri vlade piše belgrajska „Politika“,
ki pravi, da ta korak ne bo imel nobene-
ga uspeha. Tudi v Nemški Avstriji da
imajo trgovino z devizami monopolizir-
ano, kar pa ne more preprečiti stalnega
padanja avstrijske krone. Isto posledico
bo imel monopol za trgovino z devizami
tudi pri nas.

Cene kruha. Danes v ponedeljek
zvečer se vrši na mestnem magistratu
seja občinskega sodišča za pobijanje
cen, na kateri se bo sklepalo o določa-
nju cen kruha za bodočnost. Dosedanjih
cen v Ljubljani v praksi nihče več ne
drži. Veljajo pač še številke, toda pe-
kovski mojstri si znajo pomagati s tem,
da težo kruha pridno zmanjšujejo, včasih
pri kilogramu kar za 16 dek, kar
znači zvišanje krušne cene na 18 do 22
kron. Res je, da se moka od dne do dne
draži, in v tem oziru ne bo moglo ob-
činsko sodišče mnogo ukreniti. Pač pa
bi lahko mnogo ukrenila mestna aprovi-
zacija za Ljubljano, vlada pa za celo de-
želo, če bi pravočasno poskrbela za na-
kup moke na debelo in jo oddajala moj-
strom po primerni ceni pod pogojem, da
se pošteno drže določenih krušnih cen.

To je dolžnost vlade, kajti kaj na napra-
vijo ljudje, ki so že itak goli in bosi in
brez kurjave baš na zimo, če si še kru-
ha ne bodo mogli kupiti? Če pa vse nič
ne bo pomagalo, naj pa občina kratko-
malo ustanovi veliko, moderno občin-
sko pekarno in naj male, neracionelne
pekarije enostavno zapre. Mi smo pre-
pričani, da bo že samo ta grožnja zado-
stovala, da zlomi odpor trgovatnežev.
Denar za pekarno dobi občina lahko, če
ustanovi z denarjem Mestne hranilnice
čimprej — komunalno banko.

Novo stranko nameravajo ustano-
viti te dni. Imenovala se bo „Slovenska
republikanska stranka“. Prvi dogovor
v sredo, 16. t. m. v kavarni „Union“,
mala igralna soba (franciškanski trakt)
ob 5. uri popoldan.

Težko obolel je naš finančni mini-
ster v Londonu. Ko je dvigal našo va-
luto, je dobil — kilo.

Na ameriški konferenci za razoro-
žitev bo zastopana tudi ruska boljševi-
ška vlada.

Srbska zemljoradniška stranka je
imela v soboto in v nedeljo veliko stran-
kino zborovanje v Veliki Plani. Zemljor-
adniška stranka v Srbiji in v Vojvodini
lepo napreduje in utegne delati pri pri-
hodnjih volitvah znatno konkurenco se-
danjim vladnim strankam.

Današnji politični položaj.

Katastrofalen padec vrednosti na-
šega denarja je usoden. Neznosen val
druginje nas pokopava pod seboj. S skrb-
jo se vprašujejo delavske, kmetijske in
uradniške družine, kako bodo prema-
gale prevelike izdatke za najnujnejše
potrebščine vsakdanjega skromnega živ-
ljenja. V Belgradu je padec našega de-
narja uplival kakor mrzel tuš, zlasti tu-
di na trgovski svet. Tisti trgovci, ki
imajo plačilne obveze v tujih valutah
(lirah, frankih, šterlingih, dolarjih) so s
tem silno zadeti. Govori se, da prav
mnogo belgrajskih trgovcev stoji pred
polomom. Zato tam najbolj glasno za-
htevejo — moratorij.

V vladnih krogih bolj in bolj uvi-
devajo svojo nezmožnost, rešiti situa-
cijo. Radikalna stranka ponuja vodstvo
državnih financ Stojanu M. Protiču ter
apelira pri tem na njegovo priznano do-
moljubje. Toda „stari“ še noče. Dne 7.
t. m. je zapisal ta srbski državnik sle-
deče resnične besede:

„Danes se vprašuje, kako bi bilo
današnje državno situacijo zlečiti in po-
praviti.

Oni, ki so njeni tvorci in nosilci bili
do danes — so za to, da jo kakorkoli
pokrpajo in podaljšajo. To je politika, ki
jo je nekoč v Avstriji krstil znani mini-
strski prezident Tafe z — fortwursthel!
Kaj je ta politika prinesla Avstriji je
znano, kaj bi prinesla nam, ni tako te-
žavno pogoditi!

**V enem se ne smemo varati. Resno
ozdravljenje finančne situacije ni mogo-
če, brez resne spremembe v naši politi-
čni situaciji!“**

Po teh besedah Stojana Protiča so-
deč, tudi on noče poprijeti vaje, če se
ves sedanji politični sistem ne spremeni.

Po vestih, ki smo jih prejeli privat-
no od prav resne strani, se je vršila
zadnje dni v Belgradu živahna gonja
za srbskimi zemljoradniki in Jugoslo-
vanskim klubom. Pri tem so vladni mož-
je povdarili zlasti, da bi se pojačal po-
šten element v vladnem bloku, ako bi se
mu pridružile ti dve parlamentarni sku-
pini. Oboji so odklonili. Do 20. t. m. mo-
ra, glasom ustave, biti predložen parla-
mentu državni proračun. Toda ta še ni
gotov, zato bo vlada predložila zgolj
nekakšno skico bidžeta. To bodo seve-
da zvedeli zastopniki tujih vlad v Bel-
gradu, ki bodo to takoj depeširali po
vsem svetu in posledica bo, da naš kre-
dit v svetu ne bo narastel; vrednost na-
šega denarja utegne še pasti vsled le-
nobe, nedelavnosti in nesposobnosti
vladnih strank. Splošno mnenje opozi-
cije, kar je je sploh še v Belgradu, je to,
da se mora sedanji politični sistem zru-
šiti sam v svoji gnjilobi in nesposobno-
sti. Sedanja vlada demokratov in radi-
kalcev mora sama pojesti juho, ki si jo
je skuhal: spraviti mora pod streho dr-
žavni proračun, uvesti nove davščine,
požreti zunanje politične „uspehe“, na-
praviti volilni zakon itd. Do spomladi
bo ta ples gotovo še trajal. Lahko pa
ne bo za nikogar, ki bi potem utegnil
prevzeti tisto žalostno dedščino. Zlasti,
ker je nesposobni centralizem skvaril
tudi državno upravo, uničil še tisto, kar
je na njej bilo dobrega. Pripravimo se
torej na kruhorévne dneve...

Razdelitev države.

V parlamentu bo prišla v kratkem
na vrsto razprava o razdelitvi države
na okrožja ali na „oblasti“. Takih okro-
žij bo 26. Vladni načrt za razdelitev dr-
žave je že objavljen. Po tem načrtu bi
se delila Slovenija na ljubljansko in na
mariborsko oblast, kar bo seveda iz-
zvalo v Sloveniji veliko navdušenje. Nič
večjega navdušenja pa vladni načrt za
razdelitev države ne vzbuja drugod.

V zagrebškem glavnem glasilu de-
mokratskih centralistov, v „Riječi“, sta
se že oglasila dva gospoda, ki sta z
vladnim načrtom prav malo zadovoljna.
Bivši hrvatski ban dr. Tomljenovič ni
zadovoljen z načinom razdelitve Hrvat-
ske, dr. Angjelinovič pa ni zadovoljen z
načinom razdelitve Dalmacije. Oglasilo
se bo pa gotovo še več gospodov, ki
bodo vsi ravno tako navdušeni za ne-
smiselno trganje in premetavanje vsega
obstoječega kot omenjena dva.

Tudi Srbi niso zadovoljni z vladnim
predlogom in ga ostro bičajo. Tako či-
tamo v „Srbiji“, ki izhaja v Mitrovici
(od dne 9. novembra) pod naslovom
„To neče i ne sme da bude!“ sledeče:

„Odkar so belgrajski listi objavili
načrt o upravni razdelitvi države, gla-
som katere naj se razdeli Srem na ne-
kih 5 delov, telefon našega uredništva

neprestano zvoní. Od vseh strani, iz
vseh krajev Srema, nas vprašujejo, če
je to mogoče in kdo je tako razdelitev
predlagal? Ljudje sploh ne morejo ver-
jeti, da se je našel Srb, ki je predlagal
tako trganje Srema.

Naše organizacije zahtevajo nujno
sklicanje okrožnega odbora, na katere-
ga naj bi prišli vsi poslanci iz Srema in
tudi sam g. Pašić.

V Lačarku je že sprejet sklep in
nujno odposlan okrožnemu odboru in
poslanskemu klubu. V ljudstvu se je
razvila silna vznemirjenost zaradi tega
trganja Srema. Pomislite le: okraja Sta-
ra Pazova in Sremski Karlovci gredo v
Veliki Bečkerek! (To je približno tako,
kot če bi Kranj pridelili pod — maribor-
sko oblast! op. ur.).

Ne, taka razdelitev se ne sme izve-
sti. To bi bilo strašno.“

Tako „Srbija“. — In pri nas? Ali
naj mi vsi vedno držimo roke navskriž?
Ali naj čakamo pohlevno in mirno, da
vlada z nami dela kar hoče?

Lepo pravi „Srbija“: „Ljudje sploh
ne morejo verjeti, da se je našel Srb,
ki je predlagal tako trganje Srema.“

Ali pri nas kdo obžaluje, da se je
našel Slovenec, ki nastopa v parlamen-
tu za trganje Slovenije?

Nova teorija?

Ta članek je prevod iz srbskega li-
sta „Radikal“ od 9. novembra. Podpisan
je Stojan M. Protič.

„Na demokratskem kongresu, ki je
zboroval koncem prošlega meseca v
Belgradu, so izšli novo teorijo za na-
šo državno ureditev. Uradno je to teo-
rijo proglasil g. Svetozar Pribičević,
sedanji minister notranjih zadev, kot no-
vo orientacijo demokratov. Za njim jo
je ponovil tudi načelnik demokratske
stranke Ljuba Davidović v svojem raz-
govoru z dopisnikom sarajevskega lista
„Narod“ (št. 55. od 3. novembra). Že

prej so se dotaknili vprašnja o ureditvi
naše države gg. Alaupovič, Rojc, Tom-
ljenovič in njihovi tovariši v svojem
predlogu, objavljenem v „Riječi“ od 31.
oktobra t. l., toda na mnogo skromnejši
in premišljeniji način, v duhu doseda-
nje ideje demokratske stranke, toda s
plašnim korakom — naprej!

Nova demokratska teorija, izražena
v obliki, kakor so jo proglasili gg. Ljuba
Davidović in Svetozar Pribičević se
glasi: „centralizem, dekoncentracija mi-
nistrske oblasti in široka samouprava“
(Davidović) ali: „politični centralizem,

upravna dekoncentracija in samoupravna decentralizacija" (Pribičević).

Jaz sem imenoval to novo demokratsko teorijo **politično nesmisel** (Radikal št. 17.), a se nisem dalje bavil z njo. Mislim pa, da je v interesu stvari in razbistrenja političnih pojmov pri nas potrebno, reči o tem besedo več.

Glede državne ureditve so bili doslej znani sledeči principi: za enotno državo, absolutizem ali birokratski centralizem, in ustavno-parlamentarni sistem, ki ga označuje politična centralizacija in upravna decentralizacija oziroma lokalna uprava ali samouprava v ožjem smislu, ker samouprava v širšem smislu je samo drug izraz za cel ustavno-parlamentarni sistem uprave, ki je ravno nasprotje za oblastjo vladarja, ki ni odvisen od ljudstva ali parlamenta; za federacijo (zvezo držav) pa: politični centralizem samo za neke gotove državne posle in veje državnega življenja, sicer pa politični decentralizem. Pri tem je lahko uprava v zvezni državi sami in v zveznih državah skupaj i centralistična i decentralistična.

So pa tudi nečiste, srednje, prehodne oblike državne ureditve, kakor se je pač dotični narod politično razvijal.

Velika francoska revolucija je našla pred seboj državo absolutizma in birokratskega centralizma. Ko pa je revolucija zmagala, je državo decentralizirala z dekretom od 22. dec. 1. 1789. Ta upravna decentralizacija je trajala do konca 1. 1793. Z dekretom od 4. decembra 1. 1793. je bil uveden začasno revolucionarni režim, ki je znatno zožil prej dane svoboščine. V osmem letu republike so prej dano svobodo še bolj stisnili. Z zakonom, izdanim takrat, so uvedli popoln centralizem, ki je bil podoben carizmu. „Prvi konzul (Napoleon) je bil vse, on je zapovedoval povsod in v vsem“ — pravi profesor Barthélemy. To stanje je trajalo do 1. 1830., ko so se začeli zopet vračati k decentralizaciji.

Absolutistično centralizacijo je torej v Franciji razbila francoska revolucija. Na novo jo je zopet vpeljal Napoleon, ko mu je potagoma uglasila pot za to sama revolucionarna vlada, ki je bila k temu prisiljena v glavnem vsled vojske. Če bi bila po revoluciji vpeljana decentralizacija ali samouprava dalje trajala — kar bi se bilo gotovo zgodilo, če ne bi bile vojske ovirale notranjega razvoja, bi imela današnja Francija gotovo upravno decentralizacijo ali samoupravo in bi njen parlamentarni sistem vladanja bil racionalnejši in bolj harmoničen kakor je današnji.

Absolutistična vlada Napoleonova je nadaljevala v tem oziru močne tradicije starega absolutizma in nove sveže tradicije revolucionarne diktature.

Tak razvoj v Franciji je stvoril birokratski centralizem, ki se ne da spraviti v sklad s potrebami in nalogami moderne države, ki je količkaj obsežna, in se ne da spraviti v sklad z ustavno-parlamentarnim načinom vladanja, ki je izraz samouprave, izraz demokratičnega principa. Boj med novim principom in med starimi absolutističnimi tradicijami, katere je osvežila revolucionarna diktatura od 1. 1793., in katere je še bolj učvrstil Napoleonov absolutizem, ki je trajal celih 15 let, je morala biti in mora biti zelo dolga in težka. Ni čudno, če se je začela zelo skromno in plašno.

Tako se je rodila ideja, za katero so skovali Francozi nov in precej umečen izraz — dekoncentracija.

Kaj izraža in v čem obstoji ta ideja? Ona izraža sramežljivo priznanje

same centralne oblasti, da ne more več odgovarjati onim nalogam, katere je vzela na sebe. Da si opomore in da svoje oblasti vendar ne zmanjša, je začela (centralna oblast) povečavati oblast in delokrog svojih lokalnih agentov ali uradnikov, okrožnih načelnikov itd. Ti uradniki so še vedno organi centralne vlade, ki jih postavlja in kateri so podrejeni in od katere so odvisni tako kakor prej. Razlika je le v tem, da je centralna vlada en del svojih poslov prenesla nanje, da jih izvršujejo na licu mesta v svojem področju. To se imenuje **dekoncentracija**. „Iskali so besedo“, pravi profesor Barthélemy, „da označijo korake, s katerimi centralna oblast povečava moč in delokrog svojih lokalnih organov in našli so besedo „dekoncentracija“. Isti profesor nadaljuje: „Dekoncentracija je lahko korak k decentralizaciji“ — ako gremo naprej.

Nočem razpravljati o tem, koliko je ta ideja na sebi vredna. To tukaj ni potrebno. Potrebno je bilo tukaj le razložiti in naglasiti, kako se je ta ideja razvijala, kako in kje je nastala in v čem obstoji, da bralci spoznajo njeno bistvo in smisel. Če to uvidijo in spoznajo, lahko sami vidijo in ocenijo, kako je politično nesmiselno to idejo staviti ob stran upravne decentralizacije ali kakor g. Pribičević pravi „samoupravne decentralizacije“, ker je v pojmu samouprave že zapopaden tudi pojem decentralizacije.

Dekoncentracija je dete upravne centralizacije in služi upravni centralizaciji le kot pomoč brez kake škode za centralno oblast, ker ima centrala v rokah isto moč kot prej, samo sedaj v drugi, indirektni obliki. Dekoncentracija je kakor rečeno sramežljivo priznanje upravne centralizma samega, da je centralizem v moderni državi anahronizem, in da je on nesposoben vršiti naloge, ki ga je vzel na sebe. Dekoncentracija je dalje priznanje centralizma samega, da je on tudi za centralno vladno slabost.

Če torej demokratska stranka res samoupravo, in sicer „široko samoupravo“, kakor jo imenuje Ljuba Davidovič, čemu ji je potem dekoncentracija, ako seveda ve, kaj je samouprava in kaj je dekoncentracija?

Kdor iskreno želi samoupravo ali Pribičevićovo „samoupravno decentralizacijo“ kot princip ureditve države, ta ne zahteva poleg tega še dekoncentracije, ki je v najboljšem slučaju komaj prvi, plašni korak od centralizma k samoupravi.

V ustih demokratske stranke v naši mladi kraljevini je ta ideja toliko bolj nesmiselna, ker se je, kakor kaže zgodovina, dekoncentracija pojavila šele takrat, ko se je centralizem razvil do vrhunca svoje moči, tako da se razvoj začne pomikati v nasprotnem pravcu, v pravcu decentralizacije.

Ali je to slučaj pri nas? Naravno, da ni. Pri nas uvajajo gospodje demokratje popolnoma nasprotno z idejo svoje stranke, ako jo razumejo, šele centralizem v državo. a takoj mu dajejo olajšavo v dekoncentraciji in istočasno postavljajo kot princip državne ureditve široko samoupravo!

Gg. Rojc, Tomljenovič in tovariši vsaj te politične nesmisli niso zagrešili v svojem predlogu, da bi zahtevali poleg dekoncentracije široko samoupravo, ampak samo sistem edinstvenosti državnih političnih oblasti in poslov na celem državnem področju, ki mora biti „stvarno i jednako sproveden!“

ljani ukrenila zaplembo št. 31 periodične tiskovine „Avtonomist“ z dne 7. novembra 1921.

Povod te zaplembe je članek „Naša diplomacija“ v vsem svojem obsegu.

Zaplenjeni članek ustanavlja prestopek člena 138. ustave kraljevine SHS. Druga izdaja zaplenjene tiskovine je nedopustna.

Za kr. polic. direktorja:

Vračko.

Pr. VII. 56/21—1

V imenu Nj. Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani, oddel. VII. kot tiskovno sodišče je na predlog državnega pravdnštva v Ljubljani po zmislu čl. 13. ustave razsodilo:

1. Vsebina besedila članka „Naša diplomacija“ na 3. strani št. 31. od 7. novembra 1921 v Ljubljani izhajajoče periodične tiskovine „Avtonomist“, ustanovljena v celnem obsegu in sicer od besede „Mi imamo“ do besede „na vojsko“, objektivni učin kaznivega dejanja po čl. 13. in 138. ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

2. Potrjuje se torej po zmislu člena 13. ustave in pa § 489. k. p. r. zaplemba imenovanega članka.

3. Po zmislu člena 13. in 138. iste ustave se prepoveduje razširjenje zaplenjene tiskovine.

Po §§ 36. in 37. tisk. zakona se odreja, da je uničiti vse izvode te tiskovine, ki so se že zasegli kakor tudi one, ki se še zasežejo.

Deželno kot tiskovno sodišče v Ljubljani, dne 8. novembra 1921.

Pečat.

(Podpis je nečitljiv).

Pravijo, da so na svetu dežele, kjer imajo jako nespametne uredbe. (Gospod cenzor, pozor!). Taka dežela pa Jugoslavija ni. Mi mislimo tukaj na dežele, kjer imajo — tiskovno svobodo, ki je največja budalost na svetu. Kajti kjer je tiskovna svoboda, ni cenzorjev in ni deželnih sodišč kot tiskovnih sodišč. Te dve ustanovi sta pa glavna stebra modernih držav in ker je naša država moderna država, ima tudi cenzorje in kar je ž njimi v zvezi.

Zaplemba zadnje številke našega lista je značilna z ozirom na **predmet** zaplembe.

Mi radi naglašamo pred svetom, da smo demokratska država. V demokratičnih državah vlada „demos“ t. j. ljudstvo; in sicer ne samo ena plast, ena socialna skupina ljudstva, n. pr. sami bogataši ali pa sami plemenitaši, ampak vse ljudstvo, delavec ravno tako kakor bogataši ali grof. To stanje, da namreč vlada celokupno ljudstvo, pa ima dva vidna izraza: **splošno volilno pravico in svobodo tiska**.

Z volilnim listkom izrazi svoboden državljani svojo voljo, da se mora vlada na način, ki ga zahteva on sam s svojimi somišljeniki. Če je teh toliko, da dobe večino, je njegova volja izvršljiva. Ako pa ostane v manjšini, njegova volja sicer še ni izvršljiva, ni pa že tudi uničena; svoboden državljani ima pravo, da si išče somišljenikov za svoje nazarje tako dolgo, dokler jih ni toliko, da lahko nastopijo kot večina in kot večina svoje želje tudi lahko uveljavijo.

Somišljenike pa pridobiva svoboden državljani v prvi vrsti z **izmenjavo misli** s svojimi sodržavljanji. Misli pa lahko izražamo in izmenjavamo s svojimi soljudmi ali z govorom ali s tiskom ali da govorimo učeno: akustično (usta — ušesa) ali pa optično (tisk — oči). Končni vtis je isti, če komu kaj povem, ali pa pišem, oziroma tiskam.

Izmenjava misli pa mora biti **svobodna**. Drugače ni mogoče povedati resnice in resničnih nazorov. Če govorim ali celo moram govoriti drugače kakor mislim, nastane laž in potvorba. Človeka, ki govori drugače kakor misli, imenujemo lažnjivca in hinavca.

Zato zahtevamo svobodni državljani politično svobodo govora in politično svobodo tiska v vseh deželah, kjer res vlada ljudstvo. Kjer pa vlada le ena sama oseba, ali pa ena sama socialna skupina nad drugimi, tam svobode govora in svobode tiska ni. Tam pazijo cenzorji in sodišča na vsako besedo, ali je postavljena prav ali napač. Svoboden državljani je v takih krajih degradiran za **podanika**, ki sme samo poslušati, kaj reko drugi, sam pa nima besede, nima proste in svobodne politične volje in je zato obsojen na večno politično jerobstvo in robstvo. Toliko, kar se tiče principijelne strani.

Kaj je bil **predmet** zadnje zaplembe „Avtonomista“?

Mi smo priobčili **slovenski prevod** članka, ki je izšel v belgrajskem „Beogradskem Dnevniku“ od 30. oktobra t. l. pod naslovom „Naša diplomacija.“ To smo tudi v prevodu omenili, ker ni naša navada bahati se s tujim perjem. Beograd, ali kakor pravijo Srbi: Beograd, je pa prestolno mesto tiste države, h kateri spadamo tudi mi in srbski časnikar, ki je članek o diplomaciji napisal, gotovo ni protidržavni element.

List „Beogradski Dnevnik“ prihaja tudi v Ljubljano in v Zagreb in ga čitajo po vseh kavarnah.

Sedaj na nastane vprašanje: Ali ima ljubljanska in zagrebška cenzura pravico oziroma dolžnost, cenzurirati belgrajske liste?

Če se prav spominjamo, je bilo v **nekdanji Avstriji** menda mogoče, da je graški državni pravdnik zaplenil kak ljubljanski list in narobe. Ne vemo tega ne natanko. Čisto gotovo pa vemo, da **danes ljubljanska policija** te pravice nima in je imeti **ne more**, vsaj po zdravi logiki ne, kajti ta pravica bi pomenila, da izvršuje Ljubljana nad Belgradom neko nadcenzuro in bi pomenila, da velja za nas neka druga mera kot za Srbe preko Save in bi pomenila, da velja Belgrad za nas še vedno kot — inozemstvo! Tudi obratno velja isto.

Če pa ljubljanska policija kot cenzurna oblast nima pravice zaplenjevati srbskih belgrajskih listov, katere zaplenjuje **tamošnja cenzura**, če je treba, potem dosledno tudi nima pravice zaplenjevati prevodov iz srbskih listov in dosedanja praksa je bila ta, da so ljubljanski gospodje pustili srbske, v Belgradu izhajajoče liste v miru in ravno tako tudi slovenske prevode iz njih.

Da bo slika popolna, naj dodamo še to, da je številka „Beogradskega Dnevnika“ od 30. oktobra ležala po vseh slovenskih kavarnah, kjer imajo list naročen, mirno in nemoteno **že cel teden**, preden smo mi objavili iz nje inkriminirani prevod. Po ustavi, ki velja menda **tudi za ljubljansko policijo in sodnijo**, pa se mora izvršiti **zaplemba** tekom 24 ur po izdaji lista! Zato je nam nerazumljivo, kako je mogla ljubljanska oblast zapleniti članek iz lista, ki je bil že vsled preteka mnogo daljšega roka kot ga zahteva zakon za zaplembo, **imuniziran**.

Ta **nedoslednost** nas je dovedla do tega, da sme vsak Slovenec, ki zna čitati cirilico ali pa ne, še danes naročiti št. 30. „Beogradskega Dnevnika“ in prebrati v njem članek z naslovom „Naša diplomacija“, **slovenskega prevoda** v „Avtonomistu“ od 7. t. m. pa ne sme **dobiti pred oči!** Ali znači to, da smo „jedan narod, jedna država?“ Če bi bili zlobni, bi rekli, da je sedaj sodnijsko dokazano in utrjeno, da nismo en narod in nismo ena država.

Naravnost kričeča pa je praksa, ki jo hočejo uvesti s prepovedjo druge izdaje. Kaj takega ni bilo niti med vojsko. Celotakrat je bilo dovoljeno prirediti **drugo izdajo** in vsi se še dobro spominjamo številnih belih lis po časopisih. Danes ni mogoče niti to! Ali se javnost zaveda, kaj to pomeni? **Ta praksa pomeni, da vlada lahko ustavi vsak list, kadar ga hoče, pa naj je to v soglasju z ustavo ali pa ne!** Vlada po tej praksi lahko vsak list vsakodnevno prepove, kar pomeni za naročnike toliko, kot da je list nehal izhajati. Če se ta procedura ponavlja recimo en mesec, bodo odpadli vsi naročniki — ali bo potem sploh še kdo list izdajal? Če vladi kakšen list ni všeč, naj ga ustavi **odkrito in javno in naj prizna**, da dela z nasiljem. To je **možato**. Toda po ovinkih?

Neumevno pa se nam zdi, da vsega tega, kar smo povedali zgoraj, ne bi vedela in razumela tudi naša cenzura. Nismo sicer na žalost prevelikega spoštovanja pred duševnimi sposobnostmi cenzure, ampak to, kar smo rekli, bi pa že lahko razumela. In vendar je postopala drugače! Kaj sledi iz tega? Mogoče se ne motimo, če trdimo, da jo je zbedel neki drugi članek, čegar vsebino bi znal ponoviti — kdo? On. Namreč neki gospod, ki je doma na Viču, da ne bo zopet nepotrebne zamere. Kot žrtva enega članka je bržčas padel drugi, ampak silno nerodno.

Kar se pa tiče sodišča, opozarjamo gospode na članek, ki ga je napisal g. Stojan M. Protič v „Radikalu“ pod naslovom „Ustav i štampa“. Mi bi gospodom na ljubo ta članek prav radi prevodili, pa kaj hočemo, ko so pa gospodje sami mnenja, da so slovenski prevodi iz belgrajskih listov prepovedani! Interesanten pa je tisti članek za sodnike, tako interesanten, da se že samo radi njegove spleta naučiti se cirilice. Tam se bere nekaj o čl. 137. ustave in prehodnih naredbah, kar je zelo, zelo hud poper! Pripominjamo, da dotična številka „Radikala“ ni bila zaplenjena in se jo lahko naroči v znani trafikah v Šelenburgovi ulici v Ljubljani.

Naša konfiskacijska praksa.

Zadnje številko „Avtonomista“ je kraljevska ljubljanska policija kot cenzurna oblast zaplenila. Kraljevsko deželno sodišče kot tiskovno sodišče je zaplembo potrdilo.

O teh stvareh smo prejeli sledeča uradna obvestila:

Kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Št. 15/133-preds.

Ljubljana, dne 7. nov. 1921.

Zadeva: Zaplemba časopisa „Avtonomist“ od 7. novembra 1921.

Gospodu uredniku „Avtonomista“

v Ljubljani.

Kr. policijska direkcija je sporazumno z državnim pravdnštvom v Ljub-

Vse to so pa le teoretična izvajanja. V praksi je stvar mnogo milejša. Mi ne moremo za to, če je bila enkrat kraljevska pošta hitrejša kakor kraljevska policija. Zato naj nam gospod cenzor oprost, če je tu in tam zapisana

kakšna beseda drugače, kot bi morala biti in upamo, da bo tudi poslej „Avtonomista“ bral z istim veseljem in istim zanimanjem kot doslej. Z Bogom in pozdravljeni!

Dnevne vesti.

Zaplembe povzročajo listom velike stroške. Mi pa ne razpolagamo z nikakimi fondi, ampak moramo shajati pač z običajnimi dohodki od naročnine in oglasov. Ker je sistem tak, da nas utegnejo slične neprilike še večkrat zadeti, prosimo vse svoje prijatelje in naročnike, naj po možnosti pridobivajo za naš list novih naročnikov in novih oglasnikov. To bo najboljši odgovor na politiko nasilja. Med našimi naročniki je mnogo neodvisnih ljudi — mi smo ponosni na to —, ki brez skrbi lahko započno veliko in krepko agitacijo za naš list. Kolikor več naročnikov in oglasnikov bomo imeli, toliko boljši bo lahko tudi list, ker bo imel na razpolago več sredstev. Zato se priporočamo vsem za krepko in izdatno podporo.

Zadnja številka „Avtonomista“ je kr. policija zaplenila. — Ribničani: Nu-ja!

Zaplembo zadnje številke „Avtonomista“ je kr. sodišče potrdilo. — Ribničani: Ja-nu!

„Slovenski Narod“ je dne 9. t. m. lopnil takole nesramno: „Žerjavi in divje gosi so se pričeli pretekle noči seliti iz naših krajev...“ Saj ni res, gospodje kolegi pri „Narodu“; to bo šele spomladi enkrat ali pa še takrat ne. — Bodo odkriti: Delničarji „Narodne tiške“ se nam zadnje čase smilijo, tako hudo se mrcvariijo njih popirji. Pošteni ljudje so in zato jim kar javno predlagamo: Prodatje tiskarno z listom vred nam, avtonomistom; plačali bomo pošteno in izvršili, kar je svojedobno raniki g. dr. Ahahi. Boste videli, da bo za vse prav!

Radi bi brali dolge, kar mogoče dolge članke! Zato začnimo: „Kot Slovenci, t. j. kot Jugoslovani, in kot Avstrijci imamo največje zanimanje na teh treh vprašanjih (namreč na avstrijskem, balkanskem in na jugoslovanskem)... „Šele s socijalnim pojavom naroda jamejo se dvorjavi tvoriti tudi avtonomne stranke, t. j. grupiranje delov naroda ne več za principe, katerih nositelji so posamezne osebe, marveč avtonomno grupiranje organizacije s stvarno ekonomično in idejno podlago, ki čisto presegajo meje države in tudi krajne meje naroda...“ „Moderno strankarsko življenje torej predstavlja stremljenje ljudstva po avtonomiji...“ „Po kulturnem, socijalnem in ekonomičnem stanju balkanskega polotoka moramo soditi, da je strankarsko življenje še malo razvito ali v prvem nastopu...“ „Z eno besedo: Balkan je bil doslej kos Azije v Evropi, kos srednjega veka v novem veku...“ „Ni toraj dvoma, da ima Avstrija na Balkanu velike interese, ki so gospodarski in politični...“ „Kajti nam avstrijskim Jugoslovanom po celi zgodovini našega razvoja in kot dobrim Avstrijem ne gre za to, da Avstrijo uničimo ali se je rešimo, marveč za to, da jo izboljšamo in da zasiguramo jugoslovanski Balkan avstrijskim Slovanom. Ne gre nam le za zapadno kulturo, gre nam tudi zato, da postanejo Jugoslovani močni v svojem prirodnem okvirju, t. j. toliko kot državljani Avstrije, kolikor kot državljani balkanske federacije...“ Bodi zaenkrat dovolj! Gotovo je to kdaj pisal ali govoril kakšen avtonomist ali klerikalec ali celo rdeči jezuit? Oprostite, to so zgolj citati iz knjige „Jugoslovansko vprašanje“, ki jo je leta 1912. „na svitlo dal“ g. dr. Vladimir Knaflič, danes velik centralist, urednik demokratske „Njive“ in „Jutra“. — Tako moremo, Bog nam odpusti grehe, vedno s čim postreči. — Amen.

„Naprej“ je priobčil v štev. 253. članek „Delitev naše države v oblasti“, v katerem piše brezdvomno eden od soc. demokratskih poslancev sledeče: „Avtonomisti in Slovenska ljudska stranka zagovarjajo nedeljeno Slovenijo. To mnenje ob sedanjem političnem razpoloženju večinskih in deloma tudi opozicijskih strank, ne bo obveljalo, ker je tendenca, da se odpravijo historijske in plemenske meje močnejša.“ — Prav razvedni smo, katera od opozicijskih

strank v Sloveniji je za delitev. SLS ni za delitev, avtonomisti tudi ne, komunisti so prepovedani, njih se ne vprašuje. Ostanje torej še narodni socialisti in socijalni demokrati! Katera od teh dveh strank je za delitev? To bi radi vedeli! Sicer pa radi konstatiramo, da na našo notico „javno vprašanje“, priobčeno v 16. številki našega lista, ako so socialisti res tvorili zadnjo Pašičevo rezervo pri odglasovanju za sedanjo centralistično ustavo, do danes nismo brali nobene odgovora!

Nov prerok. Kakor znano, se pojavlja že od nekaj let sem sekta „adventistov“, ki hoče dokazati iz bibličnih in starokrščanskih knjig, da se bliža konec sveta (adventus Domini, odtod ime „adventisti“). Opozarjajo na razna znamenja, po katerih bi moral biti v smislu starih izročil konec sveta že blizu. Tudi v Jugoslaviji se je pojavil tak entuzijastičen pridigar, ki je med drugimi znamenji za konec sveta navajal tudi dejstvo, da bodo glasom „Jutra“ izplačani 200dstotni boni, ki jih je izdala naša vlada povodom markiranja novčanic. Ljudje so kar divjali za tem novim prerokom, tako da se je bilo bati že nemirov. Vlada je radi tega sklicala hitro komisijo teologov, medicincev in juristov, da bi se pojasnilo, kaj je na stvari, oziroma na preroku. — Bogoslovci so kmalu dognali, da v celi teološki literaturi ni najti prerokbe, da bi vlada izplačala te bone še pred koncem sveta, pač da bo ob koncu sveta prejel vsak kar mu gre. Medicinci so preiskali moža prav natančno in so našli, da boluje na hudi bolezni hypercredulitas centralistica. Juristi so po dolgi debati in vpoštevajoč tudi zdravniško spričevalo izjavili, da se mož vendarle ni pregrešil proti kancelparagrafu, ker ni pridigal na leci, marveč pod milim nebom ter da dosledno ne spada v kriminal. Pač pa so bili vsi strokovnjaki za to, da interirajo novega „preroka“ na Studencu.

Iz Beograda se nam poroča o neki zelo delikatni zadevi. Iz pisma posnemamo: Predsednik ljubljanske Trgovske in obrtne zbornice je bil svoječasno kaznovan od sodišča zaradi neke pokvarjene moke. Gospod se poteguje sedaj za pomiloščenje. V beograjskih demokratskih krogih pa se sedaj govori, da je gospod predsednik prestopil k „radikalom“ ter da je g. Janjič, tajnik radikalne stranke, že letos poleti poslal z Bleda pismo na pravosodnega ministra, ki je seve tudi radikalec, da naj doseže to pomiloščenje, kajti „to jest potpuno naš čovjek“. Pismo pa je baje prišlo v roke — demokratom, kajti rabilo je iz Bleda do Beograda več kot mesec dni in je končno došlo — odprto. V radikalnih krogih pa nasprotno trdijo, da se je demokratska stranka sama ponudila, da doseže pomiloščenje, ako njihova strankarska blagajna... Naš beograjski informator imenuje celo svoto in osebo. — To je „politika“ in celo „državna“ dragi bralci!

Urednik „Avtonomista“ s pravico črtanja je postal ljubljanski cenzor.

Nekaj izvodov zaplenjenega „Avtonomista“ je še prišlo nazaj po pošti ali pa jih je kdo prinesel. Če se policija zanje zanima, naj pride ponje, če ne bodo že prej črkostavci z njimi podkurili peč.

Arnautska vlada v Tirani išče spretnega in veččega cenzorja za časopise. Mesto stalno, plača dobra. Natančnejši pojasnil ljubljanski cenzor ne daje.

„Slava Jugovičeva“ je naslov krasno pisanega članka v „Beogradskem Dnevniku“. Članek bi radi prevedli in ga ponatisnili v „Avtonomistu“, pa ne gre. Pisec članka je Nestor Letopisec, ki se je ljubljanski policiji in sodniji silno zameril kot „protidržaven element“. Zato članka ne moremo prevesti. — Sicer je pa slovenski prevod že izšel v „Novem Času“.

Jako znana oseba je v Ljubljani neka kolporterka, t. j. prodajalka časopisov. Prodaja vse: Jutro, Narod, Novi Čas, Avtonomista, Slovenca, Hrvata — Srba še ni — itd. Ženska je jako pošte-

na; tudi kofe rada pije in ob pondeljkih hodi k maši. Policaji pa k maši ne hodijo ob delavnikih, kar je velika napaka. Če bi hodili tudi policaji na delavnik k maši, pa bi bili dobili pred 1 tednom v cerkvi gospo kolporterko, poleg nje pa cel kup prepovedanega „Avtonomista“. Tako ji pa niso mogli niti povedati, kakšno pregrešno robo ženska nosi s seboj in ker je ta svet tako pregrešen, da se za pregrešne in prepovedane stvari kar trga, ji je odvzel takoj po končani maši vso prepovedano robo. Prepričani smo, da bo hodila pridna in zanesljiva žena poslej vsak ponedeljek v cerkev in vsled tega mogoče tudi sam gospod cenzor.

„Tri priče (povesti) iz Banata“ objavlja list Srbija“ od 9. novembra. Jako lepe stvari se tam bero in opisujejo se razni dogodki, ki nam razlagajo silno zadovoljstvo z državno upravo v Banatu. Pa ne med Nemci ali Madžari ali Rumuni, ampak med Srbi: „Srbija“ od 9. novembra ni zaplenjena in se lahko naroči v Mitrovici (Srem), Zanatilska ulica št. 17. Mi bi prinesli prevod, ampak za gospoda cenzorja ne! Ta naj se sam uči cirilice in naj sam naroča srbske liste.

Prisega na ustavo. V četrtek je prisegel na ustavo g. St. M. Protič, bivši ministrski predsednik. Vnedeljo je prisegel na ustavo kralj Aleksander. Kdaj bo prisegel Štefan Radič, še ni gotovo.

Prvi razred na železnica odpravlja naše prometno ministrstvo. Najprej bodo Zagreb. Kakor čujemo, bodo vpeljali na-

mesto prvega razreda salonske vozove, da bo cenejše in bolj komodno.

Kraljeva bolezen. Neposredno pred povratkom kralja Aleksandra iz Pariza v Beograd je napisal Stojan M. Protič v svojem listu „Radikal“-u sledeče: „Kralji bolevali v svojih državah in ne v inostranstvu. Zdravniki prihajajo k bolnemu kralju, ne hodi pa kralj k zdravnikom.“

Nov list začne izdajati v Celju gospod dr. Novačan. Naslov lista bo „Naša vas“. List bo zastopal interese srbske zemljoradničke stranke v Sloveniji. Kakor pravi v svojem programu, se bo bori proti „avstrijskemu revmatizmu“, proti „rimskemu klerikalizmu“ in proti „klečplazenju Slovencev pred Srbi v Beogradu“. — Značilna je posebno zadnja točka, ki bo gotovo dala „Narodu“ mnogo povoda za energičen klic po policiji in cenzuri. V splošnem pa je program novega lista zelo mnogoličen po receptu: kdor prinaša mnogo, prinese vsakemu nekaj, vsem skupaj pa — nič.

Stroški za češko armado znašajo glasom proračuna 3 milijarde čehoslovških kron. Češka vojna uprava vzdržuje 33 vojaških atašejev pri tujih vladah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. A. K. — Šmartin pri Kranju. — Zadeve, o kateri nam pišete, ne moremo spraviti mi v javnost, ker bi s tem izžvali — cenzorja. Morda bi bilo najbolje, da spravi kak poslanec zadevo v parlament.

Gospodarstvo.

Stojan M. Protič:

Škandal za škandalom.

Kako se nam je godilo z državnim posojilom smo videli, čeprav je bil napol dobrovoljen, napol pa prisiljen. Sedaj se je tudi na kongresu demokratske stranke na usta g. dr. Veljkoviča priznalo, da notranje posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev ni uspelo. Potem so prišle nade na posojila v Londonu, radi katerega je odšel tja osebno g. finančni minister, da ga sklene, čeprav se je moglo že vnaprej z veliko verjetnostjo in popolno sigurnostjo sklepati, da bo nasel del tudi tam, t. j., da se more tudi v Londonu dobiti, če se ga sploh dobi, samo slabo posojilo, spričo sedanjih naših političnih in finančnih prilik.

Da so bile takšne nade neosnovane, nas sedaj, po tolažilih čitajočega občinstva in trgovskega sveta od strani demokratskih listov o povoljnem poteku pregovorov v Londonu, uverava naš stari finančni minister, g. Čedomir Mijatović, ki živi v Londonu in je od tam poslal „Politiki“ dopis, ki nas postavlja zares pred nov škandal („Politika“, št. 4861). Čeprav se nismo nadejali ničesar dobrega od potovanja finančnega ministra v London, vendar nismo mislili, da se bo zadeva tako grdo in škandalozno končala.

Kakor se iz uvoda Mijatovičega pisma vidi, je imel g. Kumanudi nalogo, da završi pregovore, ki so se začeli že tu v Beogradu med njim, banko Bolton in po njej s kovinsko tovarno Armstrong, Vikers et komp. Ta banka Bolton je, tako se govori, ena majhna privatna banka, toda „v poslih dosti aktivna“. Ta njena poslovna aktivnost se spozna že iz tega, da je l. 1909. dala črnogorski vladi posojila v znesku 250.000 funtov šterlingov odnosno 6 milijonov perpevov! Ta banka Bolton je pravzaprav le posredovalec, glavna tvrdka pa je Armstrong et Komp.

Že dejstvo, da se finančni minister poslužil za svoje posojilo takšne majhne banke ni dobro. Toda pojdimo dalje. Glasom obvestila g. Mijatoviča bi bilo to posojilo pravzaprav železniško posojilo in sicer v velikem obsegu, ker bi se z njim odstopilo skupini Armstronga, ali kakor pravi g. Mijatović, skupini g. Jov. U. Jovanoviča, našega generalnega konzula v Londonu, v monopol gradbe vseh naših železnic in pristanišč na Jadranu! Toda s tem se še ne končuje, ta „monstriozi, čudovito in naravnost škandalozni dogovor“ kakor pravi gospod Mijatović.

G. Mijatović je zvedel, da je eden uradnikov angleškega trgovskega ministrstva neprestano v družbi z g. Jov. U. Jovanovičem in da dela skupina od-

nosno prijatelj tega gospoda na to, da se okoristi z državnim kreditom ter da kupi od izvestnih „svojih“ fabrikantov vse lokomotive, vagone in tračnice na eksportni kredit angleške države za dobo 8 let! Na tej transakciji, ki naj bi jo naša država sama izvedla, bi skupina znatno zaslužila, a dober del tega bi spravil v žep naš generalni konzul g. Jovanovič „poleg svoje provizije od skupne svote posojila“, kakor trdi g. g. Mijatović. G. Mijatović je zračunil, da bi g. Jovanovič „zaslužil“ pri tem skromno svoto — 60 milijonov dinarjev!

G. Mijatović ne trdi, da je vse to že završena stvar, t. j., da je g. Kumanudi kot naš finančni minister ta dogovor že podpisal, ampak on trdi le, da je za vse to zaznal, da pa je že poprej vedel, da g. Jovanovič že davno dela na tem, doslej še brezuspešno. Kar pa ga je uverilo, da je to, kar je zaznal, točno in da si je g. Kumanudi takšen dogovor fiktivno že usvojil, čeprav še ne podpisal, je dejstvo, da je g. Mijatović „iz samega razgovora z g. dr. Kumanudijem zadobil utis, da je vse res, kar je bil zvedel.“

Da je ta stvar grda, da je vse to škandal, o tem ne more biti sumnje in jaz popolnoma razumem ogorčenje in gnjev g. Mijatoviča; priznati pa moram, da ne razumem dovoljno, zakaj on obrača vse svoje ogorčenje in gnjev samo proti g. Jovanoviču, našemu generalnemu konzulu, g. Kumanudija pa pušča na strani, čeprav je on finančni minister, predstavnik naše kraljevine, glavni poblaščenec. In čeprav ima on pravico, da oceni in sprejme ali pa zavrne predloge g. Jovanoviča! Še manj pa mi je razumljivo, da g. Mijatović podkrepljuje obrambo g. Kumanudija takole: — „toda jaz sem prepričan, da naša vlada ni niti mislila na to, da sprejme posojilo pod takšnimi pogoji! Tudi jaz sem bil finančni minister skoro polna 3 leta in sem zaključeval dogovore tudi o državnih posojilih, in, evo, priznati moram, da ne morem pojmiti in razumeti tegale: kako bi mogel mene in moje kolege ministre takole tretirati en sam generalni konzul in nam nastavljal nož na grlo ter nas s tem prisiliti h kapitulaciji, da bi podpisali ta-

ko slab in povrh še tako škandalozen dogovor o posojilu?!

Očividno je tu g. Mijatovič preokrenil in ni pravičen. Kajti takšen konzul, ki je to delal, kar trdi g. Mijatovič, že davno ne bi smel biti konzul in finančni minister, ako vsaj napol razume svoj posel, bi moral takoj a limine odbiti predlog, kakršen je tale od skupine in prijateljev g. Jovanoviča; g. konzulu pa bi dal dobro lekcijo o tem, kako se naj branijo in zastopajo državni interesi — a to bi ga že takoj ne bil pognal iz službe!

Med tem g. Kumanudi in vlada, katera član je on, niso od vsega tega napravili ničesar, obratno, g. Kumanudi si je praktično še osvojil predlog g. Jovanoviča, ako ga ni celo že podpisal.

Istotako moramo smatrati, da je apel g. Mijatoviča naslovljen šele v drugi vrsti na narodno skupščino, ki naj to grdo stvar ali pravzaprav škandal odkloni. V prvi vrsti pa je tu vlada, ter njen strokovni organ, finančni minister g. Kumanudi; toda g. Mijatovič, po mojem mnenju, očividno misli, da bi takšen apel bil brezuspešen!...

Sedaj imamo torej dostojni pandar k „Omnium Serbe“ (radikalna afera): tu je Bolton-Armstrong, tako da ni krivde ne tu (na radikalni strani), ne tam (na demokratični strani).

Vrednost dinarja oziroma krone se je na mednarodnem trgu nekoliko izboljšala. Vprašanje pa je, za kako dolgo. Vlada namerava izdati (mogoče se je to že zgodilo) stroge odredbe glede trgovine s tujim denarjem, — hoče preprečiti uvoz luksuznega blaga in vpeljati državni monopol za trgovino z devizami itd. Ako smo prav poučeni, je to že vse enkrat bilo, ni pa rodila drugih plodov kot splošno nezadovoljstvo med trgovci. Vrednost denarja je pa kljub vsem tistim odredbam stalno padala. Mi ponavljamo, kar vedno trdimo: Dokler ne bo reda v državnem gospodarstvu in pregleda nad dohodki in izdatki, tudi ne bo stalnosti za vrednost našega denarja.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Registraturne omare

iz hrastovega lesa, svetle ali temne, eno ali dvodelne z žaluzijami, prvovrstno delo, dobavi po brezkonkurenčnih cenah

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Opalograph

razmnožuje strojno in ročno pisavo (risbe, note i. t. d.) potom neizrabljive, toraj nikdar nadomestila potrebne steklene plošče.

Zahtevajte ponudbe in vzorce tiska!

Razkazovanje brezplačno in brezobvezno.

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Vplačano deln. glavnica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše.

GOSPODARSKA ZVEZA

◀ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29 ▶

Oglejte si razstavo najnovejših poljedelskih strojev vseh vrst.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6.000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantnejše

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur. Akreditivi — Borza.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.